

Stanisław Dziedzic

Franciszek Ziejka laureatem : Nagroda im. A. Gieysztora

Niepodległość i Pamięć 22/1 (49), 433-436

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Franciszek Ziejka laureatem. Nagroda im. A. Gieysztor

12 lutego 2015 roku, w Sali Wielkiej Zamku Królewskiego w Warszawie odbyła się uroczysta gala wręczenia dorocznej Nagrody im. Aleksandra Gieysztor profesora Franciszkowi Ziejce. Fundowana jest ona od szesnastu lat przez Fundację Bankową im. Leopolda Kronenberga, działającą przy Banku Citi Handlowy. Przyznawana jest za wybitne dokonania na rzecz ochrony polskiego dziedzictwa kulturowego, w zakresie działalności muzealnej, konserwatorskiej, archiwalnej i bibliotecznej. Nagrodę przyznaje Kapituła złożona z członków Rady oraz Zarządu Fundacji. Jej pierwsza edycja miała miejsce w 2000 roku (za rok 1999). Prestiż tej nagrody buduje nie tylko wielki jej patron i znany fundator czy wartość finansowa, ale przede wszystkim sami laureaci. W ich gronie znaleźli się wszak ludzie o dokonaniach wybitnych i powszechnie cenionych, osoby znane, nierzadko wysoce prominentne w świecie nauki, kultury i sztuki, m.in. profesorowie: Norman Davies, Tadeusz Chrzanowski, Stanisław Waltoś, Jacek Purchla, Andrzej Tomaszewski, Krzysztof K. Pawłowski, a także zespoły sprawujące opiekę nad dziedzictwem kulturowym – Starymi Powązkami czy Starą Rossą.

Kapituła Nagrody, obradująca pod przewodnictwem prof. Andrzeja Rottermunda, dyrektora Zamku Królewskiego w Warszawie, nagrodziła prof. Franciszka Ziejkę za wieloletnią, pełną pasji pracę na rzecz ochrony oraz promocji polskiego dziedzictwa kulturowego, jego wielostronne zaangażowanie w działalność licznych organizacji pielęgnujących ten dorobek w kraju i zagranicą – szczególnie za zasługi Laureata w dziele ratowania zabytków Krakowa, rewitalizacji jego zespołów zabytkowych oraz przygotowanie pod jego kierunkiem, jako przewodniczącego, od lat dziesięciu, Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa, strategii ochrony krakowskiego dziedzictwa.

Prezes Zarządu Banku Citi Handlowy, Sławomir S. Sikora, wręczając prof. Franciszkowi Ziejce Nagrodę im. A. Gieysztor, powiedział m.in.:

Dla mnie – bankowca – to nagroda szczególna. To doskonały przykład inicjatywy, która pokazuje jak tradycja zaangażowania społecznego, instytucji finansowych, rozpoczęta ponad 140 lat temu przez Leopolda Kronenberga, jest wciąż żywa i kultywowana. Dzisiaj Nagroda im. prof. Aleksandra Gieysz-

tora trafia do Pana profesora Franciszka Ziejki, który od wielu lat angażuje się w ochronę i promocję polskiego dziedzictwa kulturowego. Znajduje to odzwierciedlenie w licznych sukcesach przy rewitalizacji zabytków Krakowa. Między innymi dzięki takiej postawie, możemy dziś czytać w brytyjskim „DailyTelegraph”, że Kraków to jedno z 10 najciekawszych miast Europy.

Urodzony w podtarnowskim Radłowie prof. Franciszek Ziejka całe swoje zawodowe życie związał z Krakowem i Uniwersytetem Jagiellońskim. Tu w 1963 roku ukończył, pod kierunkiem prof. Wacława Kubackiego, studia polonistyczne, w macierzystej uczelni, Uniwersytecie Jagiellońskim uzyskał doktorat i habilitację, a następnie profesurę. Doszedł też do najwyższych godności w strukturach władz uczelnianych – od wicedyrektora Instytutu Filologii Polskiej, dziekana Wydziału Filologicznego, prorektora – aż po najbardziej prestiżową w środowisku naukowym Polski, godność rektora najśłynniejszej i najstarszej polskiej uczelni. Podwójna kadencja prorektorska (1993–1999) i podwójna rektorska (1999–2005) były czasami niespotykanego w sześciowiekowych dziejach uczelni rozkwitu – rozwoju bazy dydaktycznej, jej modernizacji, tworzenia strategii rozwoju

na miarę najwyższych standardów nowoczesności. Ziejka jest uznanym, także poza granicami Polski, uczonym, specjalistą w zakresie literatury i kultury polskiej w XIX i XX wieku, postrzeganych w szerokim kontekście europejskim, autorem licznych książek (m.in. *W kręgu mitów polskich, Studia polsko-prowansalskie, Panorama Raclawicka, Złota legenda chłopów polskich, Poeci, Misjonarze, Uczeni, Miasto poetów, Mistrzowie słowa i czynu, Nasza rodzina w Europie*).

Franciszek Ziejka położył niemałe zasługi w zakresie popularyzacji języka i literatury polskiej w skali europejskiej. Zakres jego aktywności w tym względzie był i jest wciąż imponujący. Był lektorem języka polskiego i kultury polskiej na Université de Provence w Aix-en-Provence. W latach 1979–1980 przebywał w Portugalii, gdzie na stołecznym uniwersytecie stworzył pierwszy w tym kraju lektorat języka i kultury polskiej. Kilka lat później, w 1984 roku, podjął w Paryżu wykłady z literatury i kultury polskiej, a także lektorat języka polskiego. Zajęcia te prowadził do 1988 roku. Kontynuowane we Francji i w Portugalii badania naukowe, dotyczące kontaktów oraz związków polskich artystów i pisarzy z przedstawicielami tam-

tejszych środowisk twórczych, zwłaszcza z kręgu języków romańskich, zaowocowały licznymi rozprawami naukowymi. Po *Paryżu młodopolskim* (1993) podjął pracę nad tryptykiem, z którego ukazały się dotychczas dwie monumentalne książki: *Moja Portugalia* i *Mój Paryż*, a w przygotowaniu jest *Moja Prowansja*. Franciszek Ziejka utrzymuje z tamtejszym środowiskiem stałe kontakty naukowe.

W dorobku twórczym Franciszka Ziejki, liczącym ponad 900 pozycji bibliograficznych, znajdują się także dramaty i scenariusze, na podstawie których Telewizja Polska zrealizowała, w ramach Teatru Faktu, trzy premiery: *Narodziny legendy, czyli Rzecz o Panoramicie Raclawickiej, Polski listopad* i *Traugutt*. Dokonania Franciszka Ziejki, uzasadniające przyznanie mu Nagrody im. A. Gieysztor, można by mnożyć. Mówił o nich obszernie, w okolicznościowej laudacji, prof. Andrzej Rottermund, podkreślając nade wszystko doniosłe zasługi Franciszka Ziejki w zakresie rozbudowy i transformacji Uniwersytetu Jagiellońskiego, nade wszystko zaś w dziele odnowy zabytków Krakowa:

Środowisko naukowe Krakowa pamięta o Pana ogromnych zasługach dla inwestycji uniwersyteckich, kie-

dy w latach 1999–2005 był Pan rektorem Uniwersytetu Jagiellońskiego, pamiętają o nich wszyscy, którym na sercu leży dobro polskiej nauki. Nasz najwyższy podziw budzi też pańskie zaangażowanie społeczne związane z ochroną dziedzictwa kulturalnego Krakowa (...). Przed Komitetem kierowanym przez pana profesora Franciszka Ziejkę stają ciągle nowe i niezwykle trudne zadania ratowania i konserwowania naszych narodowych zabytków w Krakowie (...). Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa musi pozostać, ponieważ, i tu w pełni zgodzić się powinniśmy z głosem Komitetu, tego wymaga absolutna wyjątkowość Krakowa, jako miasta stołecznego, królewskiego i papieskiego, będącego przedmiotem dumy wszystkich Polaków. Gorąco wierzymy, że tak się stanie, czego dzisiaj panu profesorowi, Krakowowi i wszystkim, dla których Kraków jest duchową stolicą Polski gorąco życzymy.

W uznaniu zasług i dokonań uhonorowany został Franciszek Ziejka wieloma nagrodami (m.in. Nagrodą Literacką im. Kazimierza Wyki, Nagrodą Wojewody Krakowskiego, Nagrodą Miasta Krakowa), Krzyżem Komandorskim i licznymi prestiżowymi odznaczeniami zagranicznymi. Otrzymał doktóraty *honoris causa* kilku polskich uczelni. W roku 2013, w gmachu

Muzeum Niepodległości, Marszałek Województwa Mazowieckiego, Adam Struzik, wręczył Franciszkowi Ziejce medal „Pro Masovia”, w uznaniu zasług dla tego regionu. Nagroda im. Aleksandra Gieysztorą, w odróżnieniu od wymienionych wyżej, w sposób szczególnie akcentuje dokonania, które Profesor pojmuję jako służbę publiczną na rzecz ratowania polskiego dziedzictwa kulturowego w mateczniku kultury polskiej – Krakowie.

Nad uroczystą warszawską galą patronat honorowy objął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej – Bronisław Komorowski. W imieniu Prezydenta podczas uroczystości na Zamku Królewskim z życzeniami i gratulacjami dla Laureata wystąpił doradca Prezydenta – Henryk Wujec. Odczytany został okolicznościowy adres nadesłany przez panią premier Ewę Kopacz, w imieniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wystąpił dyrektor Generalny Ministerstwa, Jacek Olbrycht. Środowisko Uniwersytetu Jagiellońskiego reprezentował prorektor prof. Jacek Popiel wraz z gronem profesorów i współpracowników. Władze Miasta Krakowa – dyrektor Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W uroczystości wzięli udział liczni przedstawiciele świata kultury, sztuki, środowisk naukowych, politycy, z Andrzejem Rzeplińskim – Prezesem Trybunału Konstytucyjnego, Jerzym Millerem – wojewodą małopolskim, Normanem Daviesem – światowej sławy historykiem na czele.

Laureat, z właściwą sobie swadą, wygłosił wykład na temat roli języka ojczystego w życiu narodu, wskazując współczesne pola zagrożeń i potrzebę otwartego piętnowania i eliminowania z życia publicznego czynników i praktyk, które służą wyniszczaniu i niebezpiecznemu eliminowaniu z codziennego życia języka polskiego. Apel Profesora w obronie języka ojczystego zgromadzona publiczność przyjęła owacyjnie.

Warto dodać, że prof. Franciszek Ziejka uczestniczył kilkakrotnie w organizowanych w Muzeum Niepodległości spotkaniach poświęconych literaturze i kulturze polskiej, patriotycznych uroczystościach rocznicowych oraz że publikuje w periodyku naukowym „Niepodległość i Pamięć”.

Stanisław Dziedzic